

Effecten van windparken op vogels

Het aantal windmolens zal de komende jaren blijven toenemen. Wat betekent dat eigenlijk voor de vogels? Daar is inmiddels al vrij veel over bekend, blijkt uit een artikel in Windnieuws, het onafhankelijke vakblad voor de windsector.

Windparken brengen een risico met zich mee voor vogels. Gelukkig is er inmiddels veel bekend over manieren om schade te voorspellen en ook verminderen. Hein Prinsen is teamleider ornithologie bij Ecologisch advies Bureau Waardenburg en in een lezenswaardig artikel in Windnieuws vertelt hij hierover.

Door beweging, geluid of fysieke aanwezigheid kunnen windturbines een versturende werking hebben op vogels. En omdat bijna alle bestaande en geplande windparken in de buurt van beschermde natuurgebieden staan, zijn conflicten met vogels bijna niet te vermijden. Zowel bij aanleg als beheer bestaat dus de kans op schade voor vogels.

Zo kan er kan een verstoring optreden van voedsel, broed- en rustgebied. Dit effect is afhankelijk van een aantal factoren. Over het algemeen kun je zeggen dat hoe groter de vogel, hoe groter de verstoring. Ganzen mijden windparken meer dan zangvogels. Daarbij zijn vogels van het open landschap gevoeliger voor verstoring door een windpark dan vogels van een half gesloten landschap. Vogels in groepen zijn verstoringsgevoeliger dan individuele exemplaren. Dat betekent dat in de broedtijd, als de vogels meer verspreid voorkomen, de verstoring kleiner is dan daarbuiten.

Ook vliegroutes van sommige soorten worden verstoord door windparken. Zo vermijden Zee-eenden en Kraanvogels windparken en vliegen liever om. Vooral bij parken in open terrein en op zee is dit zichtbaar. Soorten zoals de Aalscholver, ganzen, meeuwen en sterns trekken zich weinig aan van windparken. Moderne windturbines staan meer verspreid dan oudere en daarom is er volgens Hein Prinsen op dit moment vrijwel geen sprake van barrièrewerking, waarbij vogels niet meer van A naar B kunnen vliegen.

Sinds de oprichting van windparken is er veel onderzoek gedaan naar aanvaringsslachtoffers. Gemiddeld maakt iedere windturbine 20 vogel-slachtoffers per jaar, maar de schade is in de kustprovincies, waar veel trek is, groter dan in het binnenland. Grotere vogels zoals watervogels zijn oververtegenwoordigd in de slachtofferdatabases. Dit kan een gevolg zijn van het feit dat grote vogels eerder gevonden worden en minder snel door aaseters zijn verwijderd.

Hein Prinsen legt in zijn artikel uit hoe de kennis die we nu hebben tot stand is gekomen. Veldonderzoek van het gedrag van vogels rondom windparken en het monitoren van slachtoffers heeft veel informatie opgeleverd. Visuele waarnemingen die verricht zijn volgens gestandaardiseerde protocollen worden aangevuld met informatie van vogelradars en van camera's op de windturbine. Daarmee kan ook in het donker vlieggedrag en vlieghoogte gemonitord worden. Zelfs op grote afstand.

Maar hoe kan die kennis ons helpen om de kans op schade zo klein mogelijk te maken? Ten eerste zijn actuele gegevens nodig om een goede ecologische afweging te kunnen maken en zo te bepalen of een vergunning verkregen kan worden. De locatiekeuze is daarbij natuurlijk heel belangrijk. Een van de maatregelen die vervolgens genomen kan worden is een doordachte lay-out van het windpark. Daarbij zijn compacte clusters

beter dan lijnopstellingen. Als er toch gekozen wordt voor één lijnopstellingen kunnen hier structureel gaten in aangebracht worden. Gaten kunnen ook gecreëerd worden door reactief (bij detectie door veld- of radarwaarnemingen) of proactief (in periodes met vogeltrek of baltsgedag op deze hoogte) windturbines uit te zetten. Natuurversterkende maatregelen in de nabijheid van een windpark en een goed habitat management kunnen lokale natuurgebieden versterken en robuuster maken. Ook dat vermindert de (relatieve) schade. Het gebruiken van verlichting of geluid is niet succesvol gebleken om slachtoffers te voorkomen.

De toenemende behoefte aan energie en juist ook schone energie betekent dat de vraag naar windparken zal toenemen. Met de geschetste kennis over maatregelen om de effecten op vogels te verkleinen is het mogelijk om aan die toenemende behoefte aan energie te voldoen. Zorgvuldig blijven monitoren van de effecten zal daarbij zeker nodig blijven. Voor een vogelliefhebber is immers ieder aanvaringsslachtoffer er een teveel!

■ *Jolanda van der Marel*

VOGELRACE VOOR HET GOEDE DOEL

Texel Big Day

Vogelliefhebbers opgelet! Op 12 mei 2018 houden Nationaal Park Duinen van Texel en Vogelinformatiecentrum Texel in samenwerking met Vogelbescherming Nederland voor het tweede jaar de Texel Big Day. Het goede doel dit jaar: de Huiszwaluw. Tijdens deze vogelrace proberen teams van vogelaars in 24 uur zoveel mogelijk vogelsoorten te zien op Texel. De start is vrijdagochtend om 00.00 uur, de finish 24 uur later. De teams verplaatsen zich alleen op de fiets of lopend. Een spannend event midden in de prachtige natuur van het eiland Texel.

Goede doel 2018: de Huiszwaluw

In 2017 werd het mooie bedrag van 7.517,35 euro opgehaald voor de bedreigde broedvogels op de Texelse stranden. In 2018 haakt Texel Big Day aan bij het Jaar van de Huiszwaluw en de campagne van Sovon en Vogelbescherming Nederland.

Doe ook mee!

Meld je nu aan als team om een dag vogels te kijken voor het goede doel. De sfeer op de dag zelf, de kameraadschap tussen vogelaars en je bijdrage aan het goede doel zijn allemaal goede redenen om mee te doen. We ondersteunen alle teams met tips en inspiratie in de sponsoring, promotie en advies om zo veel mogelijk soorten te zien. Wil je mee doen maar heb je geen team? Laat het ons ook weten, ook dan kunnen we je helpen. Alle informatie over deze Texel Big Day, een aanmeldformulier en een overzicht van de teams die nu al mee doen is te vinden op de nieuwe website www.texelbigday.nl

De Texel Big Day wordt georganiseerd in het kader van het Wadden Vogelfestival op 12 en 13 mei 2018 en de Nationale Vogelweek van 12 tot en met 20 mei 2018.

Bekijk de aftermovie van de Texel Big Day 2017: www.youtube.com/watch?v=z2RHKr-trpOI

Een terugblik: www.waddenvogelfestival.nl/nl/terugblik/2017

■ *Het team Texel Big Day*